

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport betreffende het Ontwerpbesluit houdende de wijziging van het Tabaks- en rookwarenbesluit in verband met de regulering van smaken voor e-sigaretten¹.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Agema

Adjunct-griffier van de commissie,
Heller

¹ Kamerstuk 32 011, nr. 85

Inhoudsopgave

- I. **Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie
- II. **Reactie van de Staatssecretaris**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit en de bijbehorende toelichting. Zij hebben hierbij nog enkele vragen ter verduidelijking.

De leden van de VVD-fractie lezen in de toelichting dat er in Nederland nog geen patiënten bekend zijn met de longaandoening EVALI (*electronic cigarette, or vaping, product use-associated lung injury*), maar dat wel ernstige longklachten zijn gemeld na gebruik van e-sigaretten, zoals verergering van al bestaande longziekten. Kan de Staatssecretaris cijfers delen met betrekking tot deze meldingen?

Voorts lezen deze leden dat met de regulering van smaken ook de mogelijkheid om reclame te maken wordt ingedamd. Zij horen verhalen over reclames die specifiek gericht zijn op jongeren, bijvoorbeeld door middel van *influencers*. Klopt dit volgens de Staatssecretaris? Zo ja, op welke schaal? Hoe kijkt de Staatssecretaris in dat kader naar de campagne van Phillip Morris, via bijvoorbeeld hun nieuwe website en een pagina-grote advertentie in De Telegraaf, die gericht zou zijn op het «recht hebben op informatie»?

Hoeveel winkels in Nederland zijn (grotendeels) gericht op de verkoop van e-sigaretten? Wat is de totale omzet en het aantal werknemers van deze winkels? Wat is de verwachting van de Staatssecretaris over de toekomst van de omzet en werkgelegenheid na de regulering van smaken voor e-sigaretten?

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van zorgen van mensen die aangeven gestopt te zijn met roken van tabakssigaretten en overgestapt zijn op de e-sigaret. Zij zijn bang om terug te vallen in hun oude verslaving door het verbod op smaakjes. Bovendien verwijzen deze mensen veelal naar het staande beleid in het Verenigd Koninkrijk, zoals ook beschreven in de toelichting. Hoe kijkt de Staatssecretaris hier tegenaan?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben met enige verbazing kennisgenomen van het ontwerpbesluit en hebben daar nog de nodige vragen en opmerkingen over.

De leden van de PVV-fractie onderschrijven de rookvrije generatie en het ontmoedigen van het gebruik van zowel de tabakssigaret als ook de e-sigaret bij jongeren. Deze leden hebben maatregelen daartoe ook gesteund. Door deze maatregelen is het gebruik van de e-sigaret en de daarbij behorende smaakjes enkel nog voorbehouden aan volwassenen. Genoemde leden zien echter ook dat de e-sigaret een groot aantal mensen juist van het roken van het meer schadelijke tabak houdt. Deze leden vinden dat de Staatssecretaris met dit wetsvoorstel volledig aan dit feit voorbij gaat.

De Staatssecretaris wijst in de toelichting op afspraken die vastgelegd zijn in het Nationaal Preventieakkoord. De leden van de PVV-fractie wijzen de Staatssecretaris erop dat in het Preventieakkoord met geen woord gerept

wordt over het uitbannen van de smaakjes van de e-sigaretten. Wie heeft deze maatregel voorgesteld en waarom? Waarom wil de Staatssecretaris in zijn demissionaire status deze ingrijpende maatregel er nog doorheen drukken?

De Staatssecretaris geeft aan dat de e-sigaret aan populariteit wint. Onder welke gebruikers wint de e-sigaret aan populariteit? Zijn dit juist niet de mensen die het niet lukt om te stoppen met roken en daarom kiezen voor een veiliger alternatief dan de meer schadelijke tabakssigaret?

Klopt het dat ondanks de brede beschikbaarheid van smaakjes in e-sigaretten het percentage jongeren dat experimenteert met e-sigaretten in Nederland daalt en van structureel gebruik onder jongeren nauwelijks sprake is? Zo ja, waarom wil de Staatssecretaris dan toch overgaan op een verbod op smaakjes in e-sigaretten, in acht nemende dat er gezondheidswinst kan worden geboekt wanneer rokers volledig overstappen op de e-sigaret?

Volgens beschikbare wetenschappelijke literatuur lijkt de e-sigaret enkel minder schadelijk te zijn dan een tabakssigaret als gebruikers volledig overstappen op dampen. Waarom stimuleert en communiceert de Staatssecretaris dit dan niet?

Vloeistoffen voor e-sigaretten bevatten nicotine. Dit geldt echter ook voor andere producten die kunnen helpen tegen rookverslaving, zoals nicotinepleisters, nicotinekauwgom, nicotinezuigtabletten en nicotinemondspray. Waarom de hetze tegen de e-sigaret, zo vragen genoemde leden aan de Staatssecretaris?

De Staatssecretaris verwijst naar de Nederlandse Vereniging voor Artsen van Longziekten en Tuberculose (hierna: NVALT). Zij maken zich zorgen over de schadelijkheid van de e-sigaret, terwijl een andere vooraanstaande longarts juist haar excuses heeft aangeboden en stelt dat e-sigaretten wel degelijk veiliger zijn dan gewone sigaretten. Genoemde leden ontvangen in dit kader graag een reactie van de Staatssecretaris.

De Staatssecretaris stelt dat e-sigaretten voornamelijk worden gebruikt door volwassenen. Het zijn dus ook voornamelijk volwassenen die gebruik maken van de vloeistoffen voor e-sigaretten met een (zoet) smaakje. Deze volwassenen hebben de traditionele sigaret veelal vervuld voor de e-sigaret. Is er voorafgaand aan dit wetsvoorstel onderzoek gedaan naar de nadelige gevolgen van dit wetsvoorstel voor deze volwassen e-sigaretrokers? Zo nee, waarom niet? Is onderzoek gedaan naar wat e-sigaretrokers gaan doen op het moment dat zij niet meer kunnen kiezen voor een smaakje? Hoe groot is de kans dat het verbod op smaakjes ertoe zal leiden dat zij weer terugvallen op het roken van een tabakssigaret? Hoe groot is de kans dat zij hun smaakjes elders halen zonder dat er zicht is op de kwaliteitsstandaarden? Is de Staatssecretaris bereid om hier alsnog onderzoek naar te doen? Zo nee, waarom niet? Waarom wil de Staatssecretaris de gevolgen van dit wetsvoorstel niet vooraf zorgvuldig in kaart brengen? In het regeerakkoord is afgesproken dat maatregelen op het gebied van preventie bewezen effectief moeten zijn. Waaruit blijkt dat het reguleren van smaken voor de e-sigaret bewezen effectief is (gaarne een andere beantwoording dan dat de maatregelen als pakket gezien moeten worden)? Weet de Staatssecretaris zeker dat met dit wetsvoorstel niet juist het tegenovergestelde bereikt wordt, namelijk dat meer mensen terugvallen op de tabakssigaret?

De leden van de PVV-fractie vragen of de Staatssecretaris bij het opstellen van dit wetsvoorstel contact heeft gehad met gebruikers van e-sigaretten. Zo nee, waarom niet?

Genoemde leden hebben onlangs een petitie over het smaakverbod in ontvangst genomen, van ongeveer 20.000 verontruste dampers. Ook de internetconsultatie leverde een groot aantal reacties op. Heeft de Staatssecretaris dit massale verzet laten meewegen in haar beslissing? Zo ja, hoe? Zo niet, waarom niet en is dit niet strijdig met gewenste nieuwe

bestuurscultuur waarin de regering heeft beloofd beter te luisteren naar de mening van de bevolking?

Voor een kleine groep rokers kan de e-sigaret een hulpmiddel zijn bij het stoppen met roken. Weet de regering hoe «klein» deze groep is?

Om de e-sigaret beschikbaar te houden voor mensen, kiest de Staatssecretaris voor regulering van de smaken en niet voor een totaalverbod op de e-sigaret. Is de Staatssecretaris bereid een aantal van de zoete, meest gangbare smaken, voor de volwassen gebruikers te behouden? Zo nee, waarom niet? De leden van de PVV-fractie zijn van mening dat van regulering geen sprake is als de meest gangbare smaken verbannen worden en de smaak overblijft die juist door gebruikers als minder aantrekkelijk wordt ervaren. Hoe gaat de Staatssecretaris voorkomen dat mensen hun smaakjes zelf in elkaar gaan flansen, met alle nadelige en schadelijke gevolgen van dien? De Staatssecretaris gaf zelf al het voorbeeld van de longproblemen in de Verenigde Staten, nadat gebruikers zelf THC-olie toegevoegd hadden. Hoe gaat de Staatssecretaris dit soort praktijken voorkomen?

Is de Staatssecretaris bekend met onderzoeken waaruit blijkt dat het verbod op smaakjes voor de e-sigaret er ook toe kan leiden dat juist meer jongeren starten met roken? Jongeren die anders een e-sigaret zouden gebruiken. Zo ja, waarom lezen genoemde leden hier niets over in de toelichting? Zo nee, deze onderzoeken bestaan wel degelijk. Heeft de Staatssecretaris zich met dit wetsvoorstel dan niet te veel gebaseerd op eenzijdig beleid?

Is de Staatssecretaris op de hoogte van het anti-rookbeleid in het Verenigd Koninkrijk en Nieuw-Zeeland, waar het gebruik van de e-sigaret door de overheid gestimuleerd wordt als alternatief voor het schadelijke roken. In beide landen is dit beleid succesvol. De leden van de PVV-fractie willen dat de Staatssecretaris aangeeft waarom tot op heden zelfs niet overwogen wordt om deze koers te volgen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit. Deze leden vragen de Staatssecretaris of hij zich ervan bewust is dat de e-sigaret en de smaakjes via de reguliere Nederlandse verkoopkanalen nu al niet meer te koop zijn voor de jeugd en dat de jeugd op websites van Nederlandse winkeliers op dit moment ook geen enkele afbeelding of contour van het product kunnen zien. Is de Staatssecretaris zich ervan bewust dat producten alleen bij de speciaalzaak mogen worden getoond en verder achter gesloten deuren worden gehouden, en dat in de speciaalzaak een strikt NIX18-beleid wordt gevoerd? Verder vragen deze leden de Staatssecretaris of hij zich ervan bewust is dat buitenlandse aanbieders alles toonbaar uitstallen via het internet. Ook vragen zij of de Staatssecretaris weet dat er nu al op Facebook illegale handel in grote e-liquidsflessen bestaat, die in Nederland verboden zijn. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe hij de buitenlandse verkoop aan Nederlandse burgers zal voorkomen?

Is de Staatssecretaris het eens dat het RIVM¹ in een onderzoek, uitgevoerd in 2016, heeft geconcludeerd dat de roker belang heeft bij correcte en begrijpelijke informatie over minder schadelijke producten zoals de e-sigaret? Zo ja, hoe gaat hij hier invulling aan geven?

Is de Staatssecretaris het eens dat het RIVM² in een onderzoek, uitgevoerd in 2019, heeft geconcludeerd dat verschillende smaakjes in e-sigaretten

¹ RIVM, 2016, «Alternatieve tabaksproducten: harm reduction?» (Alternatieve tabaksproducten: harm reduction? (rivm.nl))

² RIVM, 22 november 2019, «E-Liquid Flavor Preferences and Individual Factors Related to Vaping: A Survey among Dutch Never-Users, Smokers, Dual Users, and Exclusive Vapers.» (ijerph-16-04661.pdf (nih.gov))

voor de duaal gebruiker een belangrijke rol spelen bij het volledig overstappen op de e-sigaret? Zo ja, genoemde leden vragen waarom de Staatssecretaris, in acht nemende dat het aantal jongeren die – ondanks de aanwezigheid van deze smaken – experimenteert met een e-sigaret daalt en er gezondheidswinst kan worden geboekt wanneer een roker volledig overstapt op de e-sigaret, toch overgaan wordt tot een verbod op verscheidende smaken in e-sigaretten?

Het RIVM concludeerde in een recent onderzoek dat regelgeving het in hun ogen mogelijk moet maken om smaakjes in e-sigaretten op de markt te brengen die rokers en duaal gebruikers stimuleren om e-sigaretten te blijven of te gaan gebruiken. Vindt de Staatssecretaris ook dat een totaalverbod op alle smaakjes met uitzondering van tabak hier haaks op staat? Zo ja, hoe gaat hij invulling geven aan dit beleidsadvies? Zo nee, waarom niet?

In de laatste Trimbos-factsheet over de e-sigaret wordt aangegeven dat er meer onderzoek nodig is naar de invloed van e-sigaretten gebruik op het gebruik van tabakssigaretten, zo leden de van de BBB-fractie.³ Is de Staatssecretaris het eens dat meer onderzoek nodig is voordat restrictief beleid overwogen wordt?

Kan de Staatssecretaris aangeven wat de effecten op de volksgezondheid zullen zijn als rokers niet meer overstappen op de elektronische sigaret? Heeft de Staatssecretaris kennisgenomen van de zorgen van volwassen e-sigaretgebruikers dat zij door een smaakverbod massaal terugvallen op het schadelijke roken?

In het Verenigd Koninkrijk en Nieuw-Zeeland wordt naast een traditioneel anti-rookbeleid (voorkomen en ontmoedigen) ook het gebruik van de e-sigaret door de overheid gestimuleerd als alternatief voor het schadelijke roken. Overweegt de staatssecretaris hier een voorbeeld aan te nemen? Zo nee, waarom niet?

Wat is precies het doel van het smaakverbod en hoe en wanneer gaat hij vaststellen of dit doel is bereikt? Deelt de Staatssecretaris de mening dat het betuttelend is om voor volwassen consumenten te bepalen welke smaken toelaatbaar zijn? Zo nee, waarom niet?

Is de Staatssecretaris het eens dat een verbod op smaakjes in e-sigaretten kan leiden tot een toename van de illegale handel in e-sigaretten met een smaakje? Zo ja, vreest de staatssecretaris dan niet dat er eenzelfde situatie zal ontstaan als in de Verenigde Staten, waar illegale e-sigarettenvloeistoffen tot een EVALI-uitbraak hebben geleid. Zo nee, waarom niet?

II. Reactie van de Staatssecretaris

³ Trimbos Instituut, april 2020, «Factsheet elektronische sigaretten april 2020» p. 18 (160d6402-233a-426e-9343-b10d1c5f5b39.pdf (trimbos.nl))